

4.2 Використання інтернет-мережі у навчальному процесі.

Автор: Болтак Ірина Степанівна

Нині Інтернет став невід'ємною частиною нашого життя. Пошук необхідної інформації, спілкування з друзями та колегами, участь у міжнародних конференціях, шопінг, реклама товарів і послуг – ось далеко не весь спектр можливостей, які дає нам Інтернет. Не оминув він і освітянську галузь. Інтернет сьогодні – це потужне, багате джерело інформації, автентичних матеріалів, яке вимагає вмінь і навичок знаходити потрібну і необхідну інформацію.

Різноманіття джерел настільки велике, що вирішити, як саме використовувати знайдений матеріал, вимагатиме чималих зусиль, досвіду і творчої уяви.

Сьогодні існує безліч розроблених освітніх електронних платформ і програм із різних навчальних дисциплін. Електронні підручники, енциклопедії, словники тощо широко використовуються у навчальному процесі.

Неабияку роль відіграє Інтернет і при вивченні/викладанні англійської мови. Можливості Інтернету для вдосконалення мовної підготовки студентів, особливо у плані комунікативного та професійно орієнтованого характеру навчання мов настільки широкі, що, мабуть, жодна методика не може вважатися повноцінною, якщо вона не передбачає місця для використання Інтернет-технологій і комп'ютерних технологій загалом.

Питання застосування Інтернету і комп'ютерних інформаційних технологій у навчальному процесі є актуальним та стало предметом дослідження багатьох вітчизняних і закордонних науковців, серед яких слід відзначити В. Коломієць, Т. Коваль, О. Кужель, А. Литвин, А. Малей, А. Пазяк, О. Палка, Е. Полат, М. Потье, О. Тарнопольський, Г. Шоміно, Дж. Хіггінс тощо. У роботах цих авторів розглядаються особливості навчання мов за допомогою комп'ютера, переваги та недоліки застосування Інтернет-технологій при вивченні іноземних мов, використання різноманітних Інтернет-ресурсів для розвитку навичок говоріння, читання, аудіювання. Питання застосування такого Інтернет-ресурсу, як блоги, є новим та малодослідженим у методиці викладання іноземних мов.[24 с.108]

У сучасних навчальних закладах перевага віддається активним методам навчання, які спрямовані на формування самостійності, гнучкості, варіативності, критичності мислення. Найпотужнішим джерелом пізнавальної активності, розвитку їхніх творчих здібностей, інтересів, умінь і навичок та інших інтелектуальних чинників є сьогодні нові інноваційні технології.

Основними питаннями у застосуванні інноваційних технологій є структура навчальних комп'ютерних програм, їх зміст і оптимальна організація web-простору.

Методика використання комп'ютерів у навчанні іноземної мови (ІМ) виявилася перспективним напрямком. Традиційні форми контролю навчальної діяльності – письмова контрольна робота, усне опитування, диктант, твір, переказ та іспит – недостатньо об'єктивні, точні та оперативні. Комп'ютеризоване навчання ІМ, особливо за допомогою мережі Інтернет, дозволяє контролювати навчальну діяльність студента з високою точністю і об'єктивністю, здійснюючи постійний зворотний зв'язок.

Комунікативна фаза у комп'ютеризованому навчанні іноземної мови (КНІМ) пов'язана з розвитком комунікативного методу навчання і спрямована на створення природного середовища для використання мови, навчає граматики опосередковано, дозволяє студентам створювати власні висловлювання і гнучко реагує на варіантність відповідей учня. Серед програмних засобів, спрямованих на КНІМ, можна назвати мовні ігри, поетапне читання, реконструкцію тексту. Тут комп'ютер все ще є джерелом інформації, однак учні вже мають більший контроль на відміну від біхевіористично спрямованих програм.

Інтегровані підходи до КНІМ базуються на двох важливих технологічних розробках: мультимедійних комп'ютерах та Інтернеті. Мультимедійні комп'ютерні програмні засоби дозволяють користувачеві

одночасно сприймати візуальну і аудіо інформацію. Мультимедія також містить і гіпермедію, яка зв'язує мультимедійні ресурси разом і дозволяє користувачам вибирати власний шлях всередині програми.

Іншою інтегративною фазою в КНІМ є Інтернет, який дає студентам доступ до інформації, включаючи аудіювання, читання і письмо. Учні можуть працювати в комунікативному середовищі в реальному часі або вибирати засоби, які дадуть їм змогу створити і перевірити повідомлення; зайти на форум і поспілкуватися з одним або декількома співбесідниками. Електронна пошта дозволяє студентам підтримувати зв'язки з носіями мови, спонукає їх до діалогу з ними.

Головна мета комунікації в умовах Інтернет, як і будь-якої комунікації, полягає в обміні інформацією різного роду. Засоби передачі інформації від людини до людини в даному разі також розділяються на вербальні й невербальні символи і знаки, але велика кількість засобів невербальної комунікації стають недоступними, наприклад, жести, міміка, погляд, рухи, тощо. Це створює деякі ускладнення у спілкуванні й впливає на поведінку окремих людей, на їхні вербальні прояви в Інтернет. Успіх у комунікації залежить від уміння ефективно володіти трьома визначальними категоріями: логікою, психологією і мовленням.

Діалог - це процес взаємного спілкування, коли відбувається постійна зміна ролей. Якщо хтось із партнерів відмовляється від своїх реплік - діалог перетворюється в монолог.

Діалог в Інтернеті можна спостерігати в різноманітних телеконференціях, проведених у режимі реального часу (чати, відео, телеконференції). Однак у ході переписки по електронній пошті (якщо вона досить інтенсивна) часто використовується прийом "цитування", коли обмін репліками партнерів за перепискою більше нагадує діалог, ніж монологічні висловлення.

Незважаючи на активний розвиток мультимедійних комунікаційних засобів, завдяки яким користувачі Інтернету можуть спілкуватися один з одним у режимі реального часу, основною формою спілкування в мережі як і раніше залишається електронна пошта. При формальному спілкуванні по Інтернет електронні листи складають відповідно до норм і принципів оформлення ділової документації. При цьому важливо пам'ятати про правила телекомунікаційного етикету, прийняті в Інтернет. Завдяки мережі Інтернет у студентів з'явилися такі можливості:

особистого спілкування з іншими користувачем;

спілкування з групами користувачів через дискусійні списки;

спілкування в режимі реального часу при підтримці спеціального програмного забезпечення.

Всесвітня мережа Інтернет дозволяє доступ до різних банків інформації та послуг, наприклад, різноманітних довідникових систем, а також обмінюватися інформацією зі своїми кореспондентами в режимі діалогу. Мережа Інтернет в останні роки дістає усе більше поширення і знаходить широке застосування в галузі навчання ІМ. У методичній літературі (Коноплева І.С., Чубова А.П., Шампанер Г.) виділяють різні сфери використання телекомунікаційних засобів у процесі навчання мовам у якості:

засобу пошуку інформації і доступу до знань;

нової форми комунікації ІМ, що дозволяє передавати не тільки письмові тексти, але і зображення (гіпертексти), а також озвучувати послання;

засобу оволодіння писемним мовленням;

інструменту організації дистанційного навчання.

У такий спосіб засобу телекомунікації дозволяють організувати як індивідуальну, так і колективну форми роботи, сполучаючи в собі функції засобу спілкування, а також інструмента інформаційної і технічної підтримки діяльності викладача і студента.

Однієї з основних сфер використання мережі Інтернет у процесі навчання мовам є її застосування як довідково-інформаційну систему з метою доступу до величезних баз даних шляхом пошуку інформації,

наприклад в одній з найбільш популярних пошукових програмних систем WWW (World Wide Web). Наприклад, російськомовні системи пошукові системи, існують у російськомовних ресурсах Інтернет: Яндекс, Рамблер, Апорт, а також світові пошукові системи, такі як Alta Vista, Yahoo, Webcrawler, Hotbot. Ці системи дозволяють за допомогою Інтернету легко мандрувати по світу: читати останні новини у британських газетах, розмовляти з друзями, впізнавати останні новини в техніці, мистецтві та інше.

У режимі індивідуальної роботи в мережі Інтернет учні можуть виконувати завдання на написання конспектів або заповнення інформаційних формулярів, що згодом можна використовувати при груповій роботі. Мережа Інтернет надає також можливості колективної роботи зі створення власних баз даних, чи сторінок серверів, що з успіхом можуть впроваджуватися в процесі навчання ІМ.

По-перше, Інтернет дозволяє вступати в письмову контактну комунікацію в режимі реального часу, створюючи унікальну автентичну ситуацію діалогічного спілкування в писемній формі. При цьому діяльність за написанням тексту включається в рамки конкретного акту комунікації з урахуванням особистості адресата, ситуації комунікації і мети створення повідомлення.

По-друге, Інтернет забезпечує можливості реалізації комунікативного підходу до навчання письмовим видам мовленнєвої діяльності.

По-третє, процес створення тексту в мережі Інтернет стимулює учнів до оволодіння різноманітними "технологіями" написання листа з використанням допоміжних засобів (наприклад, написання документа на базі шаблону), а також допомагає їм усвідомлювати необхідність ретельного обмірковування, переписування і корекції власного тексту.

В-четверте, необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає формування у майбутніх фахівців навичок самонавчання, самовдосконалення, самовиховання.

У зв'язку з цим в процесі формування готовності учнів до професійної комунікації важлива увага і приділяється умінням і навичкам оволодінню спілкування іноземною мовою через Інтернет.

В мережі Інтернет існує велика кількість сайтів, які покликанні допомагати у вивченні англійської мови. Наприклад, візьмемо один із сайтів (<http://www.rong-chang.com>). Цей сайт призначений для всіх, хто бажає покращити свій рівень усної англійської мови. Зайшовши на цей сайт, нам подаються підкасти (Podcasts), тобто аудіо блоги чи передачі, які викладені на сайті у вигляді випусків, їх можна завантажувати на mp3 - плеєр та слухати в будь-який зручний для користувача час. Подкасти, присвячені вивченню іноземної мови, дозволяють вирішити низку методичних завдань - формування навичок та умінь розуміння іншомовного мовлення на слух, формування та вдосконалення навичок вимови, розширення та збагачення лексичного запасу, граматичних навичок, розвиток умінь говоріння та усного мовлення. Також, на сайті є підрозділи: читання (reading), письмо (writing), пройшовши ці етапи, студенти можуть перевірити свої знання, їм подається вікторина (quizzes), тести (tests), ігри (games), а потім комп'ютер автоматично обробляє відповіді студента.

Рис.4.1 Скріншот сторінки інтернет сервісу <https://www.britishcouncil.org>

Якщо взяти сайт www.britishcouncil.org, який пропонує користувачеві все, що необхідно сучасному English learner: і граматика, і нові слова, і тексти для читання, ще й погратися і попрактикуватися можна.

Серед аналогічних ресурсів певний інтерес представляє сайт www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/ - це один з найцікавіших сайтів для вивчення англійської, які можна знайти у всесвітній мережі. Всі матеріали поділені на наступні категорії: General&Business English, Grammar, Vocabulary & Pronunciation, Quizzes, The Flatmates, Community, For teachers, Specials. Зупинимось на деяких розділах: The Flatmates - аудіо-серіал про пригоди 5-ти сусідів по квартирі (Tim, Helen, Khalid, Alice, Michal) та їхньої киці. Кожна

серія триває не більше, 1-ї хвилини. Загалом в архіві BBC можна знайти 204 серії про пригоди друзів, кожна з яких можна прослухати онлайн, при цьому у користувача є можливість паралельно читати, все що ви чуєте, або ж приховати текст і лише слухати. До кожної серії можна знайти: невеличкий Background, а саме пояснення ситуації, що виникла; Language point, де можна знайти пояснення по лексиці чи граматиці, що з'являється у діалозі; Quiz, що пропонує 6 запитань по матеріалу, який можна знайти у Language point, а також Talk, де автори ставлять користувачам сайту декілька запитань по темі самого діалогу.

Кожна серія є трохи незавершеною. Автори пропонують декілька кінцівок, за які можна голосувати. А ще до кожної серії є матеріали, що доступні для завантаження, а саме аудіо файл, Language point та Quiz.

У розділі Specials можна знайти: - Recipes - різноманітні рецепти англійською мовою, які надіслали користувачі BBC. Тут можна знайти рецепти італійських, корейських, словацьких, фінських, іспанських страв тощо, а також завантажити календар на 2009 рік з тими самими рецептами. Пам'ятайте, кожного місяця на сайті можна знайти 2 нових рецепти. (Я, до речі, уже запланувала собі декілька смачненьких вечерь, за які буду вдячна BBC)

- BBC Learning English Widgets - цей розділ дає вам можливість використовувати матеріали BBC на власному сайті чи блозі.

Також, можна використовувати сайт <http://busuun.com/>. На цьому сайті представлені уроки з різними видами активностей у кожному уроці: вивчення слів (15-20), діалоги (по уроку і по темі), завдання на написання, яке перевіряють носії мови. Крім того, студенту як носію мови приходять на перевірку вправи інших учасників. На цьому сайті представлений великий словниковий запас - понад 3,000 слів і виразів; вивчати мову можна від початкового до просунутого середнього рівня (A1 - B2). На сайті містяться аудіовізуальні матеріали, що включають ілюстрації та аудіозаписи, озвучені носіями мови.

Існують певні проблеми щодо застосування КНІМ у навчальних закладах України. Це, насамперед, недостатня матеріально-технічна база, яка не дозволяє повномасштабно використовувати ПК для вивчення іноземних мов, недостатнє програмне забезпечення, відсутність забезпечення відповідними науково-методичними засобами, необхідними для організації самостійної роботи учнів [32, с. 2], майже повна відсутність відповідного комп'ютерно-орієнтованого навчально-методичного забезпечення, обмеженість доступу до Інтернету. Однак комп'ютеризація навчання іноземній мові у нашому школі вже почалася і успішно розвивається.

Отже, аналіз можливостей застосування мережі Інтернет та електронної пошти, висуває потреби розробки творчих вправ для навчання діалогічного мовлення на початковому ступені, які б були призначені для організації писемно-розмовної діалогічної взаємодії учнів з використанням технологій та орієнтувати їх на формування комунікативних навичок, вмінню застосувати те чи інше слово широкому контексті.

Для вирішення завдань НІТ навчання потрібне передусім оснащення класів обчислювальною технікою, локальними і глобальними навчальними комп'ютерними мережами, електронним демонстраційним обладнанням, комп'ютерними навчальними лабораторіями. Слід подбати і про відповідне програмно-методичне (навчальні, контролюючі, імітаційно-моделювальні, інструментальні, службові програми, програмно-методичні комплекси) та навчально-методичне (навчальні, методичні посібники, нормативно-технічна документація, організаційно-інструктивні матеріали тощо) забезпечення НІТ навчання.